

VI. Usługi

4. Gospodarka oparta na wiedzy. Społeczeństwo informacyjne

Spółeczeństwo informacyjne

- **Spółeczeństwo informacyjne** – społeczeństwo, w którym towarem staje się informacja traktowana jako szczególne dobro niematerialne, równoważne lub cenniejsze często nawet od wielu dóbr materialnych.
  - Dzięki wiedzy można nabywać nowe umiejętności, zarabiać lub nawet wpływać na politykę (władza).
- Społeczeństwo takie jest skomputeryzowane i odznacza się wysokim przygotowaniem i zdolnością do użytkowania systemów informatycznych.
- W ramach działania społeczeństwa informacyjnego zachodzi przesyłanie, przetwarzanie i przechowywanie informacji.

Rola telekomunikacji w kształtowaniu społeczeństwa informacyjnego

- **Telekomunikacja** – odgrywająca najważniejszą rolę w kształtowaniu **społeczeństwa informacyjnego**, wpływa na życie codzienne zarówno gospodarek poszczególnych państw, jak i poszczególnych mieszkańców Ziemi poprzez:
  - przekazywanie informacji za pośrednictwem portali informacyjnych oraz społecznościowych,
  - prowadzenie e-handlu przez Internet,
  - zdalną naukę w ramach e-learningu,
  - korzystanie z usług sektora finansowego (e-kantory, pożyczki przez Internet, e-inwestycje) i bankowego (e-banking),
  - działalność firm ubezpieczeniowych (e-ubezpieczenia),
  - kupno lub rezerwację biletów, usług gastronomicznych, usług turystycznych i hotelarskich za pośrednictwem specjalnych portali internetowych,
  - możliwość prowadzenia zdalnych odczytów, np. na stacjach meteorologicznych lub bezpośrednio w naszych domach (zdalny odczyt wskazań zużycia wody lub energii elektrycznej),
  - zdalne “załatwianie” ważnych spraw w urzędach (wnioski o uzyskanie dokumentów),
  - możliwość uzyskania informacji na temat pogody, korków na drogach, cen produktów w e-sklepach (lub stacjonarnych) i wielu innych ważnych spraw.

Kapitał ludzki jako najważniejszy czynnik kształtujący współczesne gospodarki

- **Kapitał ludzki** – zgodnie z teorią ekonomiczną z lat 60. XX wieku, człowiek z nabytą wiedzą i umiejętnościami jest najcenniejszym elementem zasobów przedsiębiorstwa, przyczyniającym się do kształtowania współczesnych gospodarek i osiągnięcia “sukcesu”.
- Człowiek wiedzę i umiejętności nabywa przez całe życie (uczenie się trwa nie tylko w szkole, na studiach ale także i w życiu dorosłym – bez nieustannego zdobywania wiedzy człowiek nie może dalej się rozwijać).
- Pod tym pojęciem rozumiane są wszystkie cechy i umiejętności ludzi które sprawiają, że są oni produktywni.
- Prowadzi on kształtowania tzw. gospodarki opartej na wiedzy (GOW).

Kształtowanie się społeczeństwa informacyjnego

- **Spółeczeństwo informacyjne** rozwija się dzięki odpowiedniemu **zdobywaniu i wykorzystywaniu informacji**.
- Obecnie odgrywa ono największą rolę w przypadku państw będących w ostatniej, **czwartej fazie rozwoju cywilizacyjnego (faza informacyjna)**.
- Funkcjonowanie krajów obecnych w tej fazie zależy przede wszystkim właśnie od możliwości pozyskania i właściwego przetwarzania informacji.
- Odbywa się to przede wszystkim przy wykorzystaniu:
  - **urządzeń**, np.: komputerów i urządzeń mobilnych – laptopów, tabletów i smartfonów,
  - **narzędzi**, np.: Internet, programy komputerowe (biurowe lub specjalistyczne).

Przejawy kształtowania się społeczeństwa informacyjnego we współczesnym świecie

- Do głównych oznak kształtowania **społeczeństwa informacyjnego** należą:
  - dynamiczny rozwój firm stosujących technologie informacyjno-telekomunikacyjną,
  - powszechne wykorzystanie technologii informacyjnych, w tym urządzeń mobilnych i Internetu, w codziennym życiu,
  - upowszechnianie się telepracy,
  - rozwój e-learningu (zdalnego kształcenia za pośrednictwem Internetu),
  - rozwój e-gospodarki, w tym e-handlu,
    - mamy możliwość prowadzenia zakupów przez Internet i “załatwiania” innych e-usług, np. bankowych, finansowych,
  - rozwój e-administracji (elektronicznej administracji),
    - mamy możliwość dostępu do usług urzędów świadczonych przez sieć Internet.

Pozytywne skutki kształtowania się społeczeństwa informacyjnego

- **Pozytywne skutki kształtowania się społeczeństwa informacyjnego:**
  - postęp cywilizacyjny,
  - możliwość kontaktów z większą (teoretycznie nieograniczoną) liczbą osób, m.in. za pośrednictwem mediów społecznościowych,
  - wyraźnie obniżenie kosztów rozmów telefonicznych i wideopołączeń (połączenia przez Internet mogą być darmowe),
  - ułatwienie kontaktu z przedsiębiorstwami i urzędami,
  - oszczędność czasu, np. dzięki możliwości korzystania z e-handlu lub e-learningu,
  - szybki i wygodny dostęp do informacji,
  - powstanie i rozwój urządzeń i technologii informacyjno-telekomunikacyjnych i firm je produkujących lub rozwijających,
  - prostszy dostęp do dóbr kultury i rozrywki (filmów lub muzyki).
  - łatwy dostęp do danych i dokumentów w postaci elektronicznej,
  - prostszy dostęp do usług zdrowotnych (możliwość uzyskania e-recepty lub odbycia e-wizyty u lekarza przez Internet).

Negatywne skutki kształtowania się społeczeństwa informacyjnego

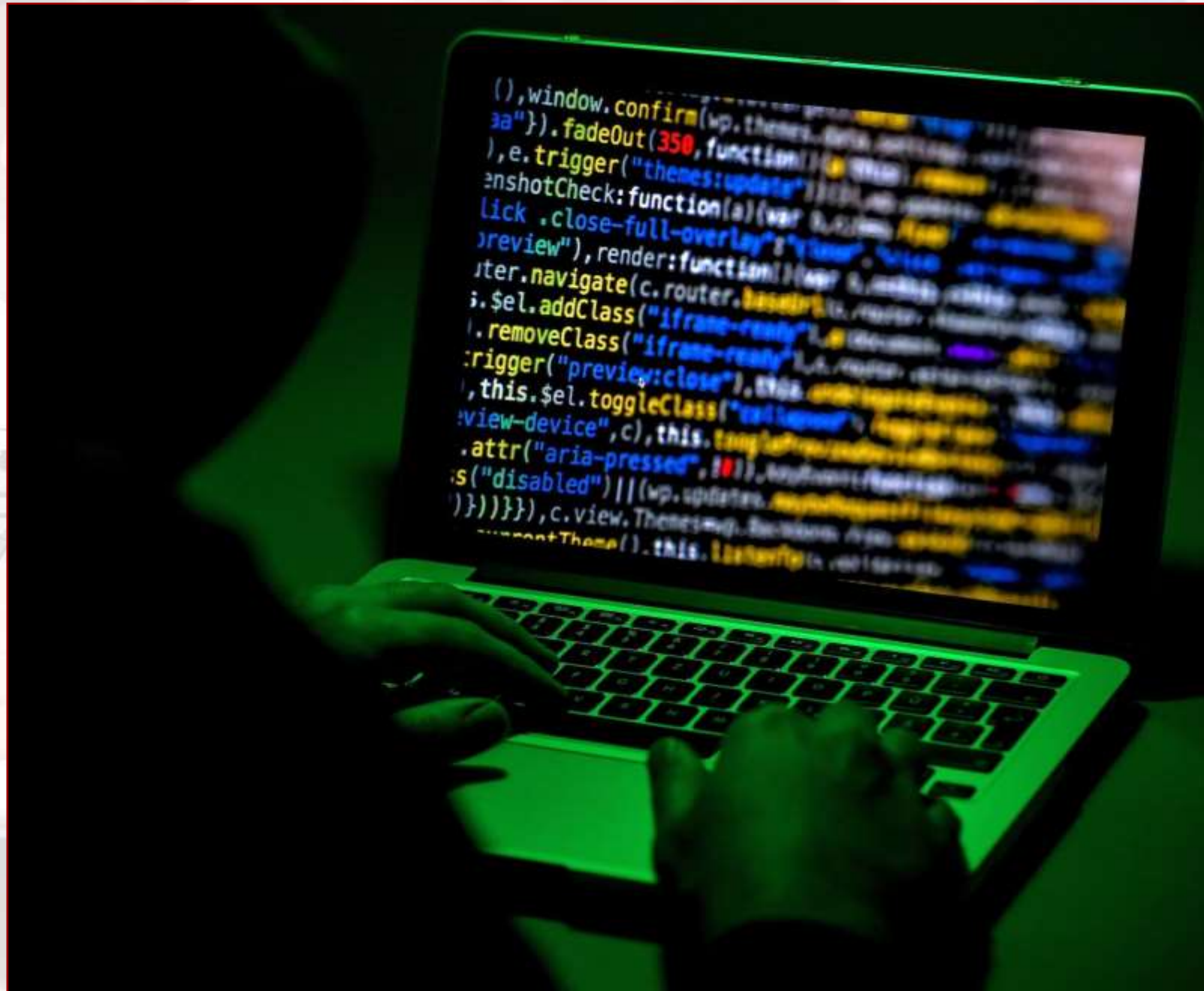
- **Negatywne skutki kształtowania się społeczeństwa informacyjnego:**
  - zastępowanie bezpośrednich spotkań międzyludzkich kontaktami przez Internet,
  - uzależnianie się od komputera i zaniedbywanie innych sfer życia,
  - zagrożenia związane między innymi z łatwym dostępem do niewłaściwych treści,
  - wykorzystywanie technologii informacyjnych do pozyskiwania danych o klientach i prowadzenia natarczywych działań promocyjnych (spam),
  - gromadzenie informacji o obywatelach przez instytucje państwowe, firmy lub osoby prywatne,
  - nawarstwienie wielu informacji utrudniający ich wartościowanie i weryfikowanie,
  - niebezpieczeństwo wystąpienia nowych podziałów społecznych na skutek różnego dostępu do informacji – problem wykluczenia cyfrowego,
  - pojawienie się przestępczości w sieci (w tym cyberterroryzm), hejtu i problematyki ochrony prywatności,
  - łamanie praw autorskich,
  - negatywny wpływ na zdrowie i kondycję fizyczną spowodowany m.in. długotrwałą pracą przy komputerze (otyłość, wady postawy, wady wzroku).

Kapitał ludzki w gospodarce

- Korzystanie z **kapitału ludzkiego** (wiedzy, wykształcenia, doświadczenia i umiejętności) wymaga od pracodawców odpowiedniego zarządzania, ponieważ ma on charakter niematerialny i istnieje jedynie w ludzkim umyśle.
- W celu uzyskania przewidywanych wyników, należy więc na początku utrwalić efekty pracy umysłowej, np. w postaci wyników badań, a następnie wykorzystać je do produkcji danych dóbr czy świadczenia usług.
- W gospodarce opartej na wiedzy, ze względu na priorytetowe znaczenie kapitału ludzkiego, najszybszy postęp dokonuje się w działach wprost związanych z rozwojem nauki, np. w biotechnologii, inżynierii genetycznej czy technologii informacyjnej.

Cechy gospodarki opartej na wiedzy

→ Cechy gospodarek opartych na wiedzy:

- wzrost znaczenie technologii informacyjnych i telekomunikacji,
- obniżenie znaczenia tradycyjnych czynników produkcji, np. bazy surowcowej,
- zwiększenie znaczenia nowych czynników produkcji, głównie przedsiębiorczości i wiedzy,
- wzrost znaczenia innowacyjnych rozwiązań i technologii oraz ich rozpowszechniania,
- znaczne nakłady finansowe na prace badawczo-rozwojowe, szczególnie w firmach należących do przemysłu zaawansowanych technologii (zwykle są one wyższe niż inwestycje w majątek rzeczowy, np. budynki czy sprzęt),
- zwiększenie znaczenia usług edukacyjnych (zwłaszcza świadczonych w szkolnictwie wyższym), szkoleniowych i konsultingowych.

Czynniki wpływające na innowacyjność i rozwój gospodarki opartej na wiedzy

- Ze względu na nieustanne starzenie się technologii najważniejsze znaczenie dla **gospodarki opartej na wiedzy** odgrywają ciągły rozwój i coraz większa innowacyjność – są one wspierane poprzez:
  - coraz wyższą **jakość kapitału ludzkiego** (ciągłe doskonalenie swojej wiedzy i umiejętności),
  - rozwijanie **postaw przedsiębiorczych**,
  - rozwój **technologii informacyjnych i infrastruktury informatycznej** (zwiększanie dostępu do Internetu),
  - **nowoczesne zarządzanie wiedzą** – właściwe wykorzystywanie umiejętności, doświadczenia i potencjału pracowników,
  - rozwój **instytucji otoczenia biznesu**, szczególnie wspierających nowe, innowacyjne przedsiębiorstwa (np. parków naukowo-technologicznych i instytucji wspierających współpracę ośrodków naukowych z prywatnymi firmami).

Innowacyjność w gospodarce

- **Innowacyjność gospodarki** – wynika bezpośrednio z innowacyjności przedsiębiorców, czyli wdrażania przez nich nowych lub udoskonalonych wyrobów i usług.
- Największe firmy, mające utrwaloną pozycję na rynku, zwykle radzą sobie z tym same.
- Jednak nowo powstałe przedsiębiorstwa, będące jeszcze w początkowej fazie funkcjonowania potrzebują zazwyczaj odpowiedniego wsparcia.

Start-upy – rola inkubatorów przedsiębiorczości i akceleratorów biznesu

- **Start-upy** – młode firmy wspierane przez większość krajów na świecie, opierające swoją działalność na innowacyjnym pomysle i zwykle na wykorzystywaniu nowoczesnych technologii.
- Firmom tym pomagają różne instytucje otoczenia biznesu, np. **inkubatory przedsiębiorczości i akceleratory biznesu**.
- Powstają one, np.:
  - z inicjatywy samorządów lokalnych,
  - organizacji pozarządowych,
  - uczelni wyższych,
  - prywatnych przedsiębiorców.

Europejski Ranking Innowacyjności

- **Europejski Ranking Innowacyjności** – powstał w 2011 roku z inicjatywy Komisji Europejskiej.
- Prezentuje on poziom innowacyjności gospodarek wchodzących w skład Unii Europejskiej (obecnie 27 państw) oraz innych państw powiązanych z tą organizacją (np. Norwegii, Szwajcarii, Islandii i Turcji).
- Opiera się on o wskaźniki zawarte w indeksie innowacyjności (jest ich 27. w czterech grupach), m.in.:
  - udział absolwentów wyższych uczelni w ogólnej liczbie osób w wieku od 25 do 34 lat,
  - relacja nakładów na działalność badawczą i rozwojową w sektorze publicznym do PKB,
  - liczba zgłoszonych wniosków patentowych w odniesieniu do wielkości PKB,
  - skłonność do uczenia się przez całe życie,
  - atrakcyjność systemów badawczych (międzynarodowe publikacje naukowe, top 10% najczęściej cytowanych publikacji, doktoranci zagraniczni).

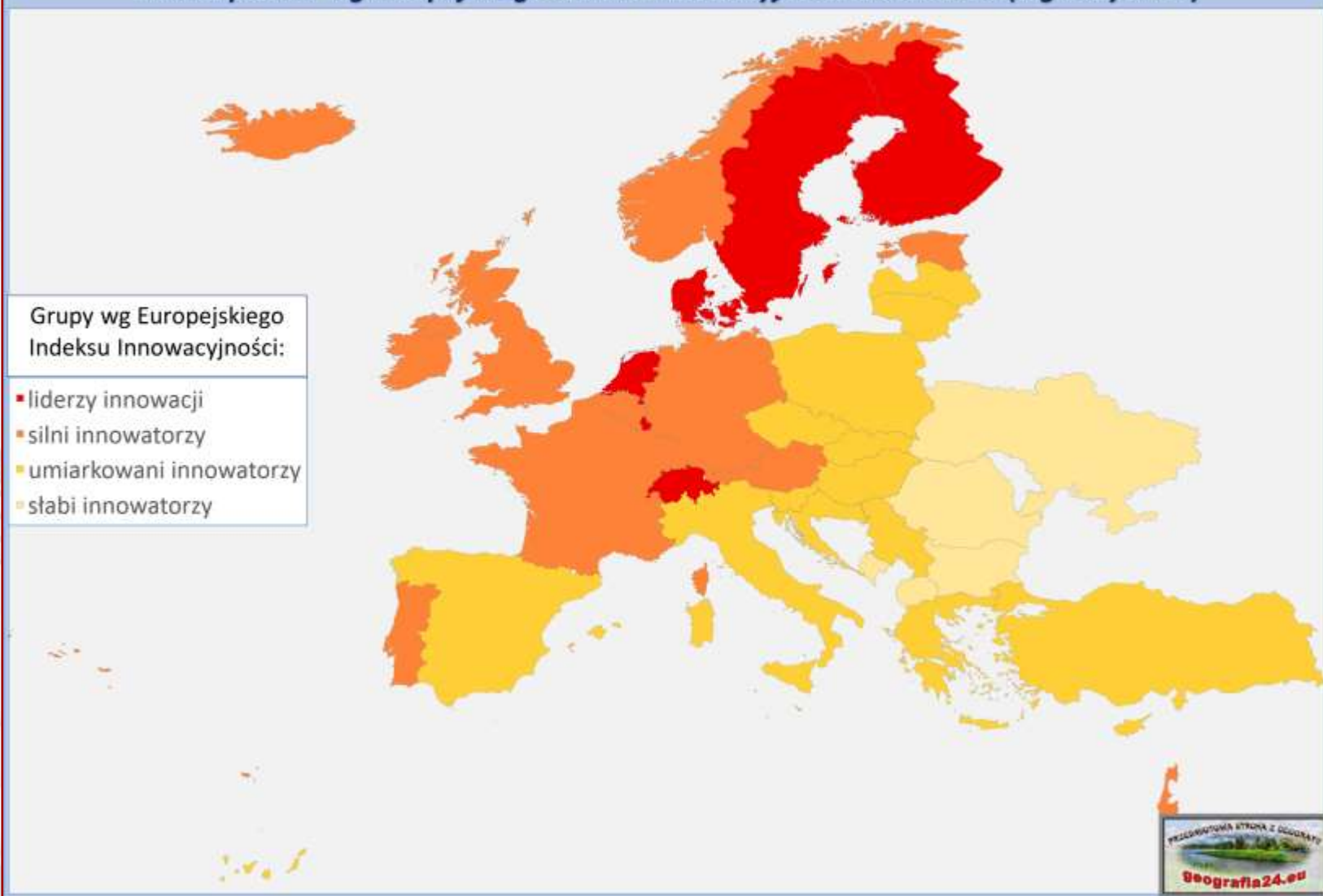

Europejski Ranking Innowacyjności 2020

- W ramach uzyskanego wyniku końcowego państwa przydzielone zostają do jednej z czterech grup **Europejskiego Rankingu Innowacyjności**:
- **liderzy innowacji** (Dania, Finlandia, Luksemburg, Niderlandy i Szwecja),
  - **silni innowatorzy** (Austria, Belgia, Estonia, Francja, Niemcy, Irlandia i Portugalia),
  - **umiarkowani innowatorzy** (Hiszpania, Węgry, Czechy, Grecja, Litwa i Polska – w 2020 roku uzyskaliśmy wśród krajów UE 4. miejsce od końca),
  - **słabi innowatorzy** (jedynie Bułgaria i Rumunia).

Podział państw wg Europejskiego Indeksu Innowacyjności w 2020 roku (wg danych UE)

Inkubatory przedsiębiorczości

→ **Inkubatory przedsiębiorczości** – pomagają głównie **początkującym przedsiębiorcom**, w tym którzy dopiero planują rozpoczęcie działalności poprzez:

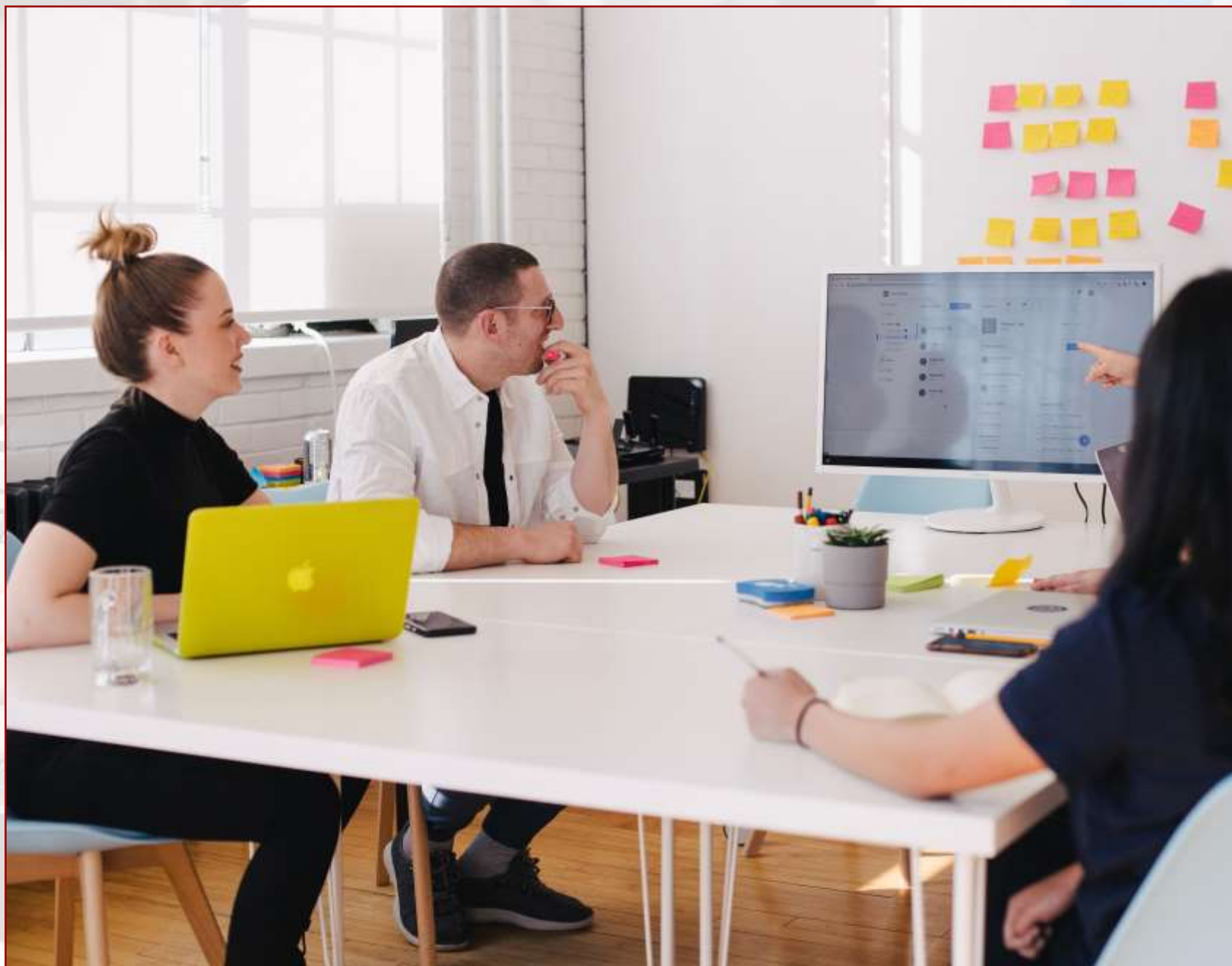
- pomoc prawną,
- pomoc księgową,
- udostępnianie przestrzeni biurowej.

Akceleratory biznesu

- **Akceleratory biznesu** – wspomagają funkcjonujące już start-upy, które jednak nadal **znajdują się w początkowej fazie działalności**.
- Właściciele akceleratorów, zwykle w zamian za uzyskanie udziałów w zyskach, wspomagają firmy poprzez:
  - dofinansowanie działalności,
  - pomoc w zakresie marketingu i administracji.

KONIEC

Materiały pomocnicze do nauki
Opracowane w celach edukacyjnych (niekomercyjnych)

Opracowanie i redakcja: *Sławomir Dmowski*
Kontakt: *kontakt@geografia24.eu*

WSZELKIE PRAWA ZASTRZEŻONE
- KOPIOWANIE ZABRONIONE -